

В. М. Піддячий,
м. Київ, Україна

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Починаючи із березня 2020 року Україна зустрілася із черговим викликом світового масштабу – пандемією COVID-19. За даними Генерального секретаря Інтернаціоналу освіти Девіда Едвардса загалом 1,6 мільярда студентів світу постраждали від закриття закладів освіти на карантин. Разом із цим близько третини учнів (463 млн. дітей) не мали змоги навчатися дистанційно у перші місяці пандемії. У цей період в Україні особливо відчутними стали проблеми: 1) рівних можливостей щодо доступу і використання Інтернету та ІКТ у освітніх цілях; 2) готовності педагогів до дистанційної роботи; 3) готовності суб'єктів учіння до дистанційної освіти; 4) технічних і фінансових можливостей закладів освіти й наукових установ забезпечити педагогів необхідним для здійснення дистанційної роботи обладнанням та доплатами за надмірне навантаження у непередбачуваних карантинних умовах [1].

Як наслідок: 1) незаплановані тривалі перерви у навчанні; 2) самостійне опанування значної частки навчальних програм суб'єктами учіння; 3) дистанційна освіта викликала стрес у педагогів та суб'єктів учіння; 4) збільшення рівня насильства та експлуатації у професійному середовищі; 5) погіршення стану психічного та фізичного здоров'я працівників сфери освіти і науки (зокрема, у Великій Британії 52% учителів виявили і повідомили про погіршення власного психічного здоров'я [10, с.

5]); 6) вимушена соціально-професійна ізоляція; 7) додаткові труднощі щодо оцінки знань тощо.

Частковому подоланню та попередженню даних наслідків сприяє корегування і спрямування підготовки, перепідготовки та професійного розвитку педагогів. У даному контексті особливого значення набувають напрацювання академіка І. А. Зязюна, автора визнаної в Україні та зарубіжжі (зокрема, у Японії) концепції педагогічної майстерності.

Аналіз його наукової спадщини сприяв виокремленню пріоритетних напрямів професійного розвитку педагогів, які актуальні в умовах пандемії COVID-19, європейської інтеграції та реформування освіти України. Серед них виокремлюємо:

1) світоглядну підготовку, що передбачає: а) розвиток гуманістичних та демократичних цінностей, які складають основу культури педагога і виражають його відповідність професії та рівень духовного розвитку, що проявляється у ставленні до себе, світу природи, оточуючих людей тощо; б) усвідомлення єдності і рівності людей, націй і рас у праві на гідне життя у гармонії між собою та природою; в) пізнання тілесної, біоенергетичної і духовної сутності людини, її зв'язку і гармонійної взаємодії з біосферою та космосом; г) сприйняття ідеології сталого розвитку;

2) гуманітарний розвиток, що передбачає спрямованість на розкриття потенціалу людини її інтелектуальних, культурних та творчих можливостей, свободи та відповідальності;

3) естетичний розвиток на засадах наближення до різних видів і жанрів мистецтва;

4) опанування сучасних методів та засобів наукового пізнання;

5) розуміння важливості освіти впродовж життя та педагогічного імперативу І. А. Зязюна – якнайбільше зробити добра своїй сім'ї, рідним, близьким, суб'єктам професійної взаємодії, суспільству та народу [2, с. 74];

6) вдосконалення інформаційно-цифрової та іншомовної

комунікативної компетентності, що сприятиме успішній професійній діяльності, особливо у період пандемії COVID-19, коли значна частина професійної діяльності відбувається у цифровому форматі з використанням Інтернету та мережевих систем (зокрема, навчання, участь у стажуваннях, конференціях, вебінарах, круглих столах тощо);

7) формування готовності до творчої та ефективної організації учіння;

8) удосконалення педагогічної майстерності як «комплексу властивостей особистості, що забезпечують самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі» [3, с. 641–644; 4, с. 88–89; 5; 6; 7; 8; 9].

Професійний розвиток педагога у зазначених напрямках сприятиме підвищенню: 1) особистісного потенціалу, комунікативних та творчих здібностей, дослідницької компетентності; 2) універсальності і адаптивності до швидкозмінних умов сучасного світу і професійної діяльності; 3) готовності до дистанційної роботи, використання Інтернету та ІКТ у освітніх цілях на просунутому рівні; 4) стресостійкості та здатності відновлювати та розвивати власне психічне й тілесне здоров'я.

До перспективних подальших розробок можна віднести естетизацію навчально-виховного процесу в умовах дистанції освіти.

Література

1. Відновлення освіти для покоління COVID-19 та пріоритетність інвестицій. (2021). <https://pon.org.ua/novyny/8475-vdnovlennya-osvti-dlya-pokolnnya-covid-19-ta-proritets-nvesticy.html>

2. Зязюн І. А. (2000). Педагогіка добра: ідеали і реалії: Наук.-метод. посіб. К.: МАУП.

3. Зязюн І.А. (2008). Педагогічна майстерність. Енциклопедія освіти. К. : Юрінком Інтер.

4. Зязюн І. А. (2012). Педагогічна професія в контексті двох парадоксів. Професійна освіта: педагогіка і психологія : пол.-укр., укр.-пол. щорічник. Вип. XIV. С. 88–89.

5. Ноосфера Вернадського, сучасна освіта і наука : колективна монографія. (2021). Київ–Кременчук : ПП Щербатих О. В. Т. 1. 352 с.

6. Піддячий В. М. (2020). Сутність і зміст професіоналізації педагогів у контексті освіти впродовж життя. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр. Київ : Юстон. Вип. 13(42). С. 185–199.

7. Піддячий В.М. (2013). Професійні самоосвіта та самовиховання майбутнього вчителя. Наукові записки. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. Вип. СХІІ (112), С. 140–146.

8. Піддячий М.І. (2016). Освіта і наука України у вимірі громадянських суспільств: соціально-професійна орієнтація. Неперервна професійна освіта: теорія і практика, №3/4 (48–49). С. 59–65.

9. Піддячий М.І. (2019). Соціально-професійний розвиток: компетентності старшокласників та студентів. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Конін; Ужгород; Бельско-Бяла; Київ : Посвіт. Т. VII: Ідентичність і свобода в освіті та науці. С. 107–110.

10. Covid-19 and the classroom: Working in education during the coronavirus pandemic. The impact on education professionals' mental health and wellbeing. (2020). URL:

https://www.educationsupport.org.uk/sites/default/files/resources/covid-19_and_the_classroom.pdf